

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МУКАЧІВСЬКА МІСЬКА РАДА
МАЛОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВИТОЛЬДА ПЛЕЦЬКОГО В ОСВЕНЦІМІ
ХАРКІВСЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ
СОПОТСЬКА ВИЩА ШКОЛА**

**SOPOCKA
SZKOŁA WYŻSZA**

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ Й ОСВІТИ
В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами
V Міжнародної науково-практичної конференції**

**Мукачево
15 травня 2025 року**

СИМЧИК Н.В., ЗЕЛЕНЬКА Л.І. ФОРМУВАННЯ ТУРИСТИЧНОГО ІМІДЖА МІСТА МУКАЧЕВО ЗАСОБАМИ ТОПОНІМІЧНОГО ЛЕКСИКОНА	502
ТКАЧУК Б.Р., САВУЛА Т.В. РОЗВИТОК ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНИХ СИСТЕМ У МІСЬКИХ АГЛОМЕРАЦІЯХ	504
ШАШОВЕЦЬ Й. П., ШАНТІН Б. С. РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВА: СУТНІСТЬ, ПІДХОДИ ДО ТРАКТУВАННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ	507
КОТУБЕЙ Ю. І., БРЕЦКО Ю.Ю. СЦЕНАРНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ	509
ЛІБА Б.М., ГОЛОВАЧКО В.М. СИСТЕМИ ОБЛІКУ ВИТРАТ: ТРАДИЦІЙНІ ТА СУЧАСНІ ПІДХОДИ	511
ГАВРИШКО С. Г. ВИКОРИСТАННЯ ПІШОХІДНИХ ПОХОДІВ В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ОСНОВ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	514
КУЗЬМЕНКО В. М., ГЛАДИНЕЦЬ Н.Ю. ДОПОМОГА КРАЇН-ПАРТНЕРІВ ДЛЯ УКРАЇНИ: ЕКОНОМІЧНЕ ТА ВІЙСЬКОВЕ ЗНАЧЕННЯ	516
ПІГОШ В.А., РЕЗНІКОВ В.В. ОБЛІК ЯКОСТІ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД	518
ПІГОШ В.А., ДЕРБАЛЬ С.І. ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ: РОЛЬ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	520
ПОПОВИЧ О. М. ГАБОВДА В. С. МОРАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЯК НАУКОВА ДЕФІНІЦІЯ ТА ВИМОГА СУЧАСНОЇ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	522
ХОМА П. П. МЕТОДИ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЗАСОБАМИ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ	524
ЧЕРЕПАНЯ Н.І. ЕТНОВИХОВАННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ	525
ЛІНТУР І.В., НІМЕЦЬ І.І., БУРЧ Т.М., БЛІЧКО А.А. СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ТА АНАЛІТИКО-ІННОВАЦІЙНИЙ СУПРОВІД	528

РОЗДІЛ 4

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ, ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ, СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИХ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Також виокремлено і їх методи впровадження, а саме: метод проєктного навчання з розробкою сценаріїв використання AI у класі; метод кейсів, що моделює ситуації з використанням ChatGPT для пояснення, адаптації, оцінювання; факультативні курси та воркшопи типу «AI Starter Kit for Teachers»; рефлексивне навчання з AI-feedback, що дозволяє студентам-учителям аналізувати власні педагогічні дії.

Ці підходи сприяють формуванню не лише технічної компетентності, а й педагогічної грамотності у сфері ШІ, розвитку критичного мислення, відповідального використання технологій.

Узагальнюючи підкреслимо, що інтеграція інструментів штучного інтелекту в систему підготовки вчителів початкових класів дозволяє значно підвищити якість цифрової компетентності, розвиває професійне мислення, гнучкість і здатність адаптуватися до нових освітніх умов. Проте існує потреба в створенні стандартизованої програми AI-грамотності для педагогічних ЗВО. Майбутні наукові розвідки мають бути зосереджені на розробці системи оцінювання сформованості AI-компетентностей, а також на вивченні особливостей використання ШІ у багатокультурному освітньому середовищі.

Література:

1. Walter, Y. (2024). Embracing the Future of Artificial Intelligence in the Classroom: The Relevance of AI Literacy, Prompt Engineering, and Critical Thinking in Modern Education. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 21(15).
2. Chiu, F., Falloon, G., et al. (2024). Development and Validation of Teacher Artificial Intelligence (AI) Competence Self-Efficacy (TAICS) Scale. *Education and Information Technologies*.
3. Alers, H., Malinowska, A., Mourey, M., Waaijer, J. (2024). From Chalkboards to Chatbots: SELAR Assists Teachers in Embracing AI in the Curriculum. *arXiv*.
4. Skrypka, H. (2024). Artificial Intelligence in Education: Enhancing Teacher Professional Development Programs. *Information Technologies and Learning Tools*, 101(3).
5. OECD (2023). *Teacher Digital Competences: Formal Approaches to Their Development*. OECD Digital Education Outlook.

УДК 373.2:37.018.1

ЧЕРЕПАНЯ Н.І.

кандидат педагогічних наук, доцент
Мукачівський державний університет

ЕТНОВИХОВАННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ

При побудові основи системи етновиховання в закладі дошкільної освіти слід орієнтуватися на розвиток дитячої допитливості, потреби до саморозвитку, творчості та самоосвіти, перетворення цієї потреби на звичку. Результатом такої роботи є діалоговий характер відносин, включеність дитини до процесу пізнання себе, світу, способів взаємодії.

РОЗДІЛ 4

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ, ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ, СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИХ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Така робота повинна будуватись з урахуванням трьох провідних компонентів:

Повсякденна – це безпосередня освітня діяльність вихователя з дітьми з етнокультурного виховання. У своїй роботі вихователь включає елементи фольклору у режимні моменти.

Порційна – це безпосередня освітня діяльність етнокультурного виховання з фахівцем (музичний керівник, інструктор з фізичного виховання). Вони збагачують і розширюють знання дітей про народну культуру та традиції на матеріалі ігор і забав, тому що в них полягає величезний потенціал для фізичного та розумового розвитку дитини. Знайомлять дітей з народними піснями та танцями, хороводними іграми, з музичними інструментами та способами гри на них. Збагачують словниковий запас дітей, розширюють їхній кругозір, допомагають формуванню цілісного уявлення про світ.

Спільна діяльність з етнокультурного виховання всіх учасників освітнього процесу, результатом якої є подія – свято, вечір розваг тощо[1, с.123].

Існують певні умови етновиховання дошкільників, які сприяють розвитку комунікативних умінь, навичок співробітництва та толерантної поведінки дітей. Як ми можемо це визначити? За допомогою опитувань та анкетування дітей ми дізнаємося, чи знайомі діти з народним фольклором. За допомогою педагогічного спостереження виявляємо: як вони спілкуються один з одним, чи вміють вони співпереживати. А також застосовуються й інші форми роботи, такі як безпосередня освітня діяльність, екскурсії, творчість, ігри, зустрічі та інше. Запропоновані умови забезпечують досягнення дітьми наступних особистісних результатів:

1. Підвищення мотивації до вивчення традицій та культури різних народів світу та народностей нашої країни;
2. Формування вміння виділяти загальне та різне в культурі рідної країни та інших країн;
3. Формування вміння використовувати отримані знання про культуру та традиції різних народів країни та світу як засіб для отримання інформації з різних джерел з освітньою та самоосвітньою метою;
4. Розширення знань соціокультурної специфіки нашої країни.

Основним завданням етновиховання є розвиток етнокультурної компетентності педагогів. І розвиток цей відбувається шляхом:

1. Введення в інформаційний етнокультурний простір: глибоке знання національної культури, загальна національна культура педагога.
2. Визначення вимог та правил діяльності: професійна майстерність, освоєння нових прийомів роботи, психологічна установка на толерантність, етнокультурне спілкування.

РОЗДІЛ 4

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ, ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ, СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИХ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

3. Осмислення способів діяльності: ставлення до дитячого колективу як вільної спільності однодумців, прагнення до самоаналізу та саморозвитку

Реалізується через такі форми робіт як лекції, круглі столи, семінари, майстер-класи тощо. Це сприяє розвитку у педагогів компетенцій для організації безпосередньої освітньої діяльності з дошкільнятами з етновиховання. Етно-культурні цінності формують педагогічну культуру педагога[1, с.296].

Структура педагогічної культури педагога:

1. Спеціальні здібності та властивості: ділові якості (сумлінність, відповідальність, працьовитість, енергійність, точність); рефлексивні якості (акуратність, самокритичність, широкий кругозір, ерудиція); комунікативні якості (уважність, чесність, стриманість, справедливість, вимогливість, обов'язковість, надійність); емпатійні якості (гуманність, взаєморозуміння, доброта, тактовність, здатність до співпереживання та атракція).

2. Моральні якості педагога: переконаність, принциповість, патріотизм, колективізм, порядність, інтелігентність.

3. Професійно-естетична поведінка педагога: особливий спосіб життя педагога (підтримує його психічне та фізичне здоров'я); спрямованість і прагнення постійному вдосконаленню системи відносин із оточуючими, поглядів і переконань у сфері навчання дітей[2, с.108].

Основним завданням етновиховання батьків є формування установок толерантної свідомості. У цьому напрямі слід враховувати:

1. Уявлення про етнокультурні традиції у батьків. Виявити це можна через анкетування, опитування, не формальне спілкування.

2. Включеність у спільну діяльність. Участь батьків у підготовці до свята, спільного відвідування музеїв, виставок.

3. Розуміння наявності проблеми етновиховання. Батьки, включаючись у діяльність дитячого садка, починають усвідомлювати значущість проблеми.

При цьому використовуються такі форми роботи з батьками як брейн – ринги, спільні екскурсії, складання творчих оповідань допомогли нам створити доросло-дитячу спільноту однодумців[3, с.11].

Такі цінності стають центром залучення інших педагогів та педагогічних організацій. Що призводить до створення дитячо-батьківсько-педагогічної єдності на ціннісній основі.

Література:

1. Матвієнко С.І. Методичні основи патріотичного виховання дітей старшого дошкільного віку. *Соціально-моральне виховання дошкільника: навч.- метод. посіб. для студ. пед. спец. / Укл.: О. Л. Кононко, Н. П. Пихтіна, С. І. Матвієнко, А. М. Аніщук, Л. В. Бобро, О. В. Лісовець; за заг. ред. О. Л. Кононко.* Ніжин: Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2020. 415 с.

2. Ніколаєнко В. М. Народознавство в дошкільному закладі: 2-6 років. Харків: Основа, 2010. 207 с.